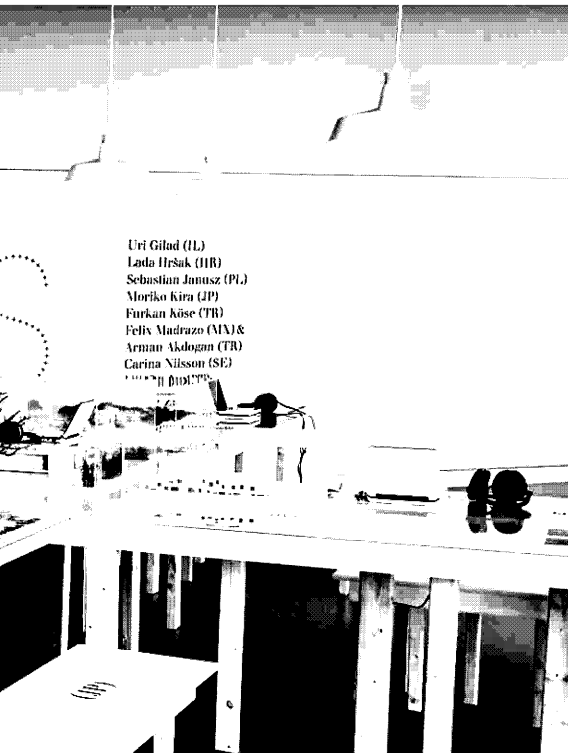

עיצוב

// מיה דבש

אורי לגויים

מסתבר שארכיטקטורה הולנדית עכשווית היא לא דווקא כזו שמוצרת על ידי הולנדים שורשיים • תשאלו את אורי גלעד הישראלי, שמוכיח את זה בדרך מרהיבה

Uri Gilad (IL)
Lada Hrsak (HR)
Sebastian Janusz (PL)
Moriko Kira (JP)
Furkan Kose (TR)
Felix Madrazo (MX)&
Arman Akdogan (TR)
Carina Nilsson (SE)

התגובה של כולנו בהתחלה, אבל רק בהמשך הבנו שאנחנו כן מחוברים למקום שממנו באנו. זו הבעיה הגדולה ביותר של ההגירה: לכאורה, מזמינים אותך לקחת חלק ולהשתתף, אבל רק בתנאי שאתה נשאר שונה."

פרדוקס ישראלי

מה שבכל זאת סיפק דרך להתחקות אחר השורשים השונים של כל אחד מהאדריכלים היה האופן שבו עוצבה התערוכה: במקום לתלות פוסטרים של עבודות על הקירות, הוצגה התערוכה על גבי שולחנות ארוכים, שעליהם הציג כל אדריכל שלושה פרויקטים, בליווי תיאור של מקורות ההשראה שמהם צמחו הפרויקטים, וראיון אישי שבו מספר האדריכל, בין היתר, על הקשר שבין עבודתו לשורשיו.

גלעד, בן 31, בוגר המחלקה לעיצוב פנים במכון הטכנולוגי בחולון, הציג שלוש עבודות

אחר השורשים התרבותיים של האדריכלים הורים, ולראות איך הם באים לידי ביטוי בעבודתם. אלא שלמרבחה הפלא, לא ניתן היה לנחש מהי ארץ המוצא של המשתתפים על סמך עבודותיהם, והמסקנה הייתה שאדריכלים זרים אינם מייצרים אדריכלות ספציפית, שמאפיינת דווקא את המקום שממנו באו. או כמו שמגדיר זאת אורי גלעד, שנוטל חלק בתערוכה "אם אני מישאל, זה ממש לא אומר שכל בניין שאני מעצב הוא בצורה של מגן דוד".

Arcam הזמינו תשעה מהגרים ממקומות שונים מאוד ברחבי העולם, אולם בסופו של דבר רק שמונה אדריכלים (מקרוואטיה, יפן, פורטוגל, פולין, טורקיה, מקסיקו, שורדיה וישראל) הציגו את עבודותיהם בפועל. דווקא האדריכל המרוקני, שגולד בהולנד, לא הסכים שיציג אותו כמי שמחובר לשורשיו המרוקניים, ופרש "המעניין הוא", אומר גלעד, "שבעצם זו הייתה

האדריכל אורי גלעד מכנה את המקום שבו הוא חי ועובד בשנים האחרונות "הוליווד של עולם האדריכלות". למקום הזה קוראים הולנד, והוא אכן בית גידול פורה לאדריכלים מקומיים, וגם לסטודנטים זרים שבאים ללמוד ונשארים לעבוד ולחיות בה, כמותו, למשל. "ריבוי הורים ונושא ההגירה מעסיקים מאוד את החברה ההולנדית בשנים האחרונות", אומר גלעד, "זימי נדל"ן בנויים שכונות חדשות למהגרים ומזמינים אדריכלים מקומיים שהוריהם הגירו והולנד מארצות ערב לתכנן אותן. הם אומרים לעצמם שאם בשכונה מסוימת גורד בעיקר יוצאי מרוקו, למשל, עדיף שמרוקני יבנה אותה עם כל הסממנים המקובלים. זה הדאי יכול לעזור בקידום המכירות". הלך המחשבה הזה גרם לאגודת האדריכלים ההולנדית (Arcam) להציג לאחרונה תערוכה בשם Roots (שורשים), בניסיון להתחקות

אורי גלעד: "אם אני מישראל, זה ממש לא אומר שכל בניין שאני מעצב הוא בצורה של מגן דוד. הבעיה היא שכאן, לכאורה מזמינים אותך לקחת חלק ולהשתייך, אבל רק בתנאי שאתה נשאר שונה"

דווקא האדריכל המרוקני, שנולד בהולנד, סרב שיציגו אותו כמי שמחובר לשורשיו המרוקניים - ופרש. "זו היתה התגובה של כולנו בהתחלה", אומר גלעד

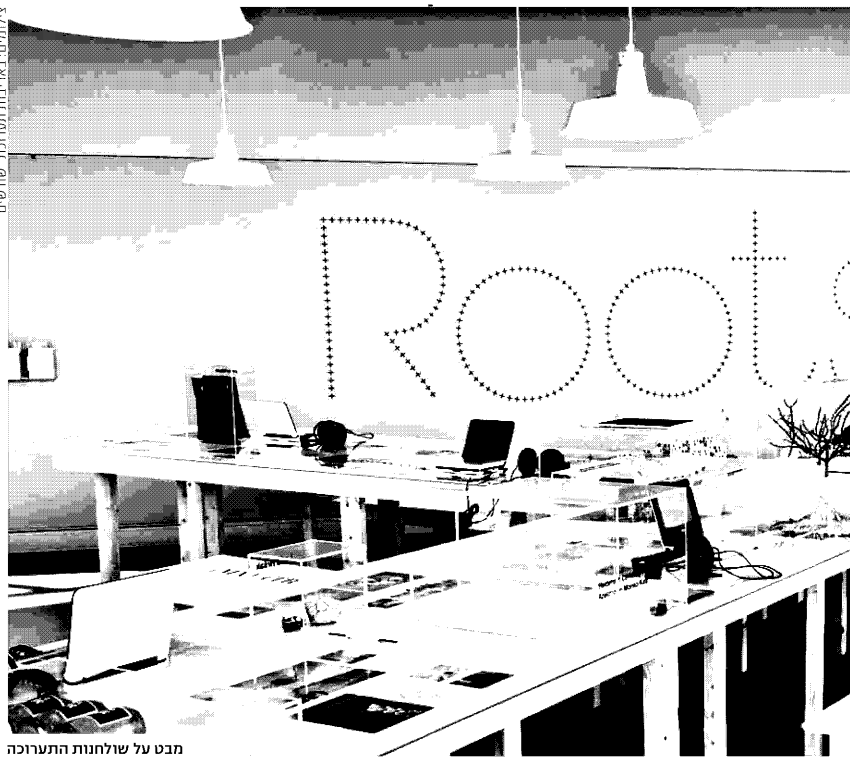
במבנה, מעין קולאז' של התבטאויות אדריכליות.

לכאורה, השיפוץ שהציעו גלעד וקונדה לדירה בשכונת מעוז אביב יכול היה להתאים מצוין לנוף הפרדוקס הישראלי: הם התבקשו להפוך דירה סטנדרטית ומוישנת עם חלונות קטנים וללא כל חלל חיצוני (כמו למשל מרפסת), לדירה מודרנית עם פתחים נרחבים. אלא שהשניים החליטו לנסות ליצור מפגש הרמוני יותר בין הדירה לבין חוות הבניין, ולכן נפגשו עם ועד השכונה, והציגו בפניהם תוכנית אחידה שתאפשר להפוך את הקולאז' הנוכחי לחזית חדשה ואחידה, כפי שהייתה במקור, אך עם היענות גדולה יותר לצרכים המשתנים, ובעיקר לפתחים גדולים יותר, מרפסות ומעליות. התוכנית שהציעו השניים, אגב, נמצאת עדיין בבדיקה. "יש סיכוי שזה עוד יקרה", אומר גלעד.

כיום, בכל אופן, גלעד עובד במשרדו של האדריכל ההולנדי הרמן הרצברגר, אחד מחשובי האדריכלים בעולם, שעוסק כבר שנים רבות בייצור חללים שמעודדים מפגש ואינטרקציה חברתית, ומלמד באקדמיה לאדריכלות באמסטרדם ניתוח ותכנון אורבני וניתוח אדריכלי. כלומר, עתידו בתעשיית האדריכלות ההולנדית בהחלט נראה וזהר ומבטיח. ©

בתערוכה הזאת, ביניהן ספרייה שבה הספרים מעצבים את החלל, שכונת פועלים הצויה לשניים על ידי חלל ריק (שגלעד הציע למלאו במבנים המאפשרים מפגש) ודירה במעוז אביב, שעיצב כשעבר במשרדה של האדריכלית ברכה קונדה, שעמה עיצב בעבר גם וילה בכפר שמריהו, ואת המועדון "קולנוע זמיר". "שכונת מעוז אביב היא שכונת מגורים קלאסית, שאופיינית לשנות החמישים", כותב גלעד במצע הערוכה, "השכונה נבנתה במקור לעובדי צה"ל, אך הפכה עם השנים לשכונה יוקרתית. התוכנית האורבנית כוללת 14 בנייני מגורים בני שלוש קומות עם הרבה מאוד צמחייה ושטחים ציבוריים נרחבים".

במבט ראשון, השכונה נראית כמו שכונה הולנדית טיפוסית, אבל מבט נוסף, קרוב יותר, חושף את מה שהיא מכנה "פרדוקס המגורים הישראלי": המתח שבין ההשקעה המרובה בפנים הדירות (שמאוכלסות על ידי דיירים מבוססים), והחוזק המוזנח של הפסאדות המתפוררות. גלעד, אגב, מספר שבאמסטרדם, להבדיל מהארץ, שכנתו ברירה ממול מטפחת ארנית סביב עץ בחניון הבניין, בעוד שבדירה שלה אין כמעט כלום. יתרה מכך, הפתחים של הדירות המשופצות, יחד עם המזגנים בחזיתות, יוצרים שינויים רדיקליים

מבט על שולחנות התערוכה

"וילה בלומרט" שעיצבה האדריכלית קרינה נילסון משוודיה

הדירה במעוז אביב שעיצבו גלעד וקונדה

צילומים: נארינת תורחם, "שורשים"